

Opowiedziane

<https://opowiedziane.ipn.gov.pl/ahm/wspomnienia/42565,Orlicka-Elzbieta.html>
2024-05-12, 05:10

Aby zobaczyć odtwarzać, włącz
JavaScript

Pliki do pobrania

[N1371_t_FINAL.pdf, 463.85 KB, 06.12.2023](#)

Świadek historii Elżbieta Orlicka

Sygnatura
N1371

W relacji między innymi
Córka Zacheusza Moszczyńskiego, zamordowanego
w Forcie III w Pomiechówku.

Jest lipiec 1943 roku, Janowiec Kościelny na północnym Mazowszu. Zacheusz Moszczyński na co dzień prowadzi sklep masarski, w którym zaopatruje się okoliczna ludność, w konspiracji natomiast jest żołnierzem Armii Krajowej. Umiejętnie łączy oba rodzaje działalności, pomagając materialnie rodzinom wywiezionych do obozów koncentracyjnych lub uciekinierom z rąk niemieckich. Oprócz tego wraz ze swym oddziałem zbiera i przechowuje broń palną z myślą o przyszłym powstaniu. Na co dzień stara się także chronić miejscowych chłopów przed

uciążliwymi kontyngentami, wykorzystując swój autorytet w środowisku – także wśród niemieckich żandarmerii, odbywających inspekcję po zagrodach. Gdy tylko wyruszają w teren, Zacheusz zaprasza ich do siebie częstując własnymi wyrobami wędliniarskimi i alkoholem. Z założenia krótka wizyta kończy się upojeniem i odstąpieniem przez Niemców od dalszych działań. W tym czasie żona stoi na czatach obserwując, czy przypadkiem nie zbliży się komendant żandarmerii. Taki stan trwa do momentu, gdy pewnej nocy do domu Moszczyńskich po Zacheusza wpada oddział esesmanów. Okazuje się, że został wydany przez dwóch zatrzymanych przez Niemców partyzantów. Wcześniej jeszcze przez wiele nocy ukrywa się w okolicznych domach, jednak taki stan napięcia staje się już nie do zniesienia, zarówno dla niego, jak i dla będącej w dziewiątym miesiącu ciąży żony wraz z dwójką małych dzieci. Gdy nocą 13 lipca pod ich dach przybywają niemieccy oprawcy wraz z żandarmami, podejmowanymi wcześniej przez Zacheusza, rozpoczyna się krwawy odwet. Na oczach żony i dzieci ośmieszeni własną naiwnością żandarmi, upokorzeni i „zdradzeni” przez Zacheusza, wraz z esesmanami bezlitośnie maltretują bezbronnego mężczyznę na oczach rodziny. Dopiero po jakimś czasie jeden z nich woła "Tutaj kobieta jest, to wyjdźmy". Przerażona żona wraz z pięcioletnim synem i czteroletnią córką słyszą już tylko zza okien odgłos rzucanego o ziemię katowanego człowieka.

 ZOBACZ ZDJĘCIA

Data urodzenia

29.07.1943 r.

Data nagrania

12.06.2019 r.

Miejsce nagrania

Dom świadka, Gdynia, Polska

Realizacja

Biuro Edukacji Narodowej

Temat

[II wojna światowa](#), [obozы niemieckie](#), [okupacja niemiecka](#),
[Pomiechówek](#), [terror niemiecki](#), [ZWZ-AK](#)

Język
Polski

Biogram świadka

ELŻBIETA ORLICKA

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)